

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till livsmedelsmarknadslag och lag om ändring av 1 kap. 6 § och 5 kap. 2 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till livsmedelsmarknadslag och lag om ändring av 1 kap. 6 § och 5 kap. 2 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (RP 121/2018 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Jord- och skogsbruksutskottet (JsUB 16/2018 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lagar:

Livsmedelsmarknadslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på avtal och praxis som gäller handel med livsmedel och jordbruksprodukter mellan näringsidkare. Lagen tillämpas dock inte på avtal som ingås med eller praxis som tillämpas i fråga om näringsidkare som utövar inkvarterings- och förplägnadsverksamhet som avses i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006).

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *jordbruksprodukter* produkter som avses i artikel 1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007, nedan *marknadsordningsförordningen*,

Riksdagens svar RSv 135/2018 rd

2) *medelstort företag* ett företag som har 50—250 anställda och vars årsomsättning eller balansomslutning överstiger 10 miljoner euro och vars årsomsättning är högst 50 miljoner euro eller balansomslutning högst 43 miljoner euro,

3) *livsmedel* livsmedel som avses i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet.

3 §

Avtal och anbud som gäller leverans av jordbruksprodukter

Ett avtal om leverans av jordbruksprodukter från en producent till ett medelstort eller större än medelstort företag inom livsmedelsindustrin eller parti- eller detaljhandeln ska ingås skriftligen, om det inte är fråga om socker eller en i artikel 148.3 eller 168.5 i marknadsordningsförordningen avsedd levereras från en medlem av ett andelslag till andelslaget i fråga. Bestämmelser om vad avtalen åtminstone ska innehålla och när de ska ingås finns i fråga om obehandlad mjölk i artikel 148.2 i marknadsordningsförordningen och i fråga om övriga jordbruksprodukter i artikel 168.4 i den förordningen. Köparen svarar för att kraven iakttas.

De krav som avses i 1 mom. tillämpas inte, om producenten skriftligen meddelar att kraven eller en del av dem inte behöver iakttas i avtalet i fråga.

Bestämmelser om rätten för en producent eller producentorganisation att kräva att anbud lämnas skriftligen finns i fråga om obehandlad mjölk i artikel 148.1 led a i marknadsordningsförordningen och i fråga om andra jordbruksprodukter än socker i artikel 168.1 led a i den förordningen.

4 §

Förbjudna villkor och förbjuden praxis

Bestämmelser om förbud mot att i avtal mellan näringsidkare använda sådana villkor eller tillämpa sådan praxis som för de näringsidkare som är den andra parten i avtalen är oskäligen beaktande av det behov av skydd som sistnämnda näringsidkare har till följd av sin svagare ställning samt övriga omständigheter som inverkar på saken finns i 1 § i lagen om reglering av avtalsvillkor mellan näringsidkare (1062/1993).

Bestämmelser om förbud mot att i näringsverksamhet använda ett förfarande som strider mot god affärssed eller annars är otillbörligt mot en annan näringsidkare finns i 1 § i lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet (1061/1978).

5 §

Livsmedelsmarknadsombudsmannen

För att livsmedelsmarknaden ska fungera bättre och praxis som strider mot god affärssed kunna förhindras finns det i anslutning till Livsmedelsverket en livsmedelsmarknadsombudsman. Ombudsmannen är självständig och oberoende i sin verksamhet.

Riksdagens svar RSv 135/2018 rd

Livsmedelsmarknadsombudsmannen ger rekommendationer, utlåtanden och förslag som hänför sig till verksamheten inom livsmedelskedjan samt ger aktörerna inom livsmedelskedjan information och råd om god affärssed. Ombudsmannen ska innan en rekommendation ges begära ett utlåtande av organet för självreglering inom livsmedelskedjan.

Livsmedelsmarknadsombudsmannen ska agera särskilt i frågor som är av avsevärd betydelse för en fungerande livsmedelskedja eller där det mera allmänt kan antas förekomma avsevärda problem.

6 §

Utnämning av livsmedelsmarknadsombudsmannen samt ombudsmannens byrå

Livsmedelsmarknadsombudsmannen utnämns av statsrådet för högst fem år i sänder. Behörighetsvillkor för livsmedelsmarknadsombudsmannen är högre högskoleexamen i juridik, förtroendet med tjänstens uppgiftsområde och i praktiken visad ledarförmåga.

Livsmedelsmarknadsombudsmannen har en byrå där det finns ett behövligt antal tjänstemän som är föredragande och ett behövligt antal andra anställda. Livsmedelsmarknadsombudsmannen godkänner en arbetsordning för byrån. Livsmedelsverket sörjer för de administrativa tjänsterna vid byrån. Livsmedelsmarknadsombudsmannen utnämner tjänstemännen och anställer den övriga personalen vid byrån, till den del det inte är fråga om personer som svarar för Livsmedelsverkets administrativa tjänster.

Närmare bestämmelser om behörighetsvillkoren och uppgifterna för föredragandena vid livsmedelsmarknadsombudsmannens byrå, om behandlingen av ärenden vid byrån, om skötseln av de administrativa tjänsterna vid Livsmedelsverket och om andra frågor som hänför sig till organiseringen av livsmedelsmarknadsombudsmannens uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Tillsyn

Livsmedelsmarknadsombudsmannen övervakar efterlevnaden av 3 § och av artiklarna 148 och 168 i marknadsordningsförordningen.

Dessutom övervakar livsmedelsmarknadsombudsmannen efterlevnaden av 1 § i lagen om reglering av avtalsvillkor mellan näringsidkare och av 1 § i lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet, när det gäller

1) försäljning av jordbruksprodukter från producenterna till livsmedelsindustrin eller parti- eller detaljhandeln,

2) försäljning av jordbruksprodukter eller livsmedel från livsmedelsindustrin till parti- eller detaljhandeln.

Riksdagens svar RSv 135/2018 rd

8 §

Rätten att föra ärenden till livsmedelsmarknadsombudsmannen

Ett ärende som gäller överträdelse av en i 7 § nämnd bestämmelse får föras till livsmedelsmarknadsombudsmannen

- 1) av en part i ett avtal,
- 2) av en aktör mot vilken tillämpningen av ett avtalsvillkor eller avtalspraxis riktas eller vars verksamhet dessa kan skada, eller
- 3) av en registrerad förening som bevakar näringsidkarnas intressen.

Livsmedelsmarknadsombudsmannen får också på eget initiativ ta ett i 1 mom. avsett ärende till behandling, om ärendet är av betydelse för en fungerande livsmedelskedja.

9 §

Förhandling och strävan till uppgörelse i godo

Om livsmedelsmarknadsombudsmannen misstänker en överträdelse av reglering som omfattas av ombudsmannens tillsynsbehörighet, ska ombudsmannen genom förhandling försöka förmå näringsidkaren att frivilligt avstå från sitt lagstridiga förfarande.

Livsmedelsmarknadsombudsmannen kan vid behov i tvister bistå parterna genom att reda ut ärendet och eftersträva en uppgörelse i godo.

10 §

Anmärkning

Om en köpare uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 3 § eller mot artikel 148 eller 168 i marknadsordningsförordningen, kan livsmedelsmarknadsombudsmannen ge köparen en anmärkning.

En anmärkning kan ges under förutsättning att ärendet som helhet betraktat inte ger anledning att meddela en i 11 § avsedd offentlig varning.

Ingen anmärkning får ges, om föremålet för den omedelbart på eget initiativ har vidtagit korrigerande åtgärder i ärendet efter att ha upptäckt ett i 1 mom. avsett förfarande.

11 §

Offentlig varning

Om en köpare uppsåtligen eller av oaktsamhet vid upprepade tillfällen bryter mot kraven enligt 3 § eller artikel 148 eller 168 i marknadsordningsförordningen eller om överträdelsen annars är så klandervärd att en anmärkning inte kan anses vara tillräcklig, kan livsmedelsmarknadsombudsmannen meddela köparen en offentlig varning.

Livsmedelsmarknadsombudsmannen ska offentliggöra information om den offentliga varningen utan dröjsmål efter det att den näringsidkare som beslutet gäller har informerats om det och beslutet har vunnit laga kraft. Av offentliggörandet ska överträdelsens art och slag samt den

Riksdagens svar RSv 135/2018 rd

näringsidkare som är ansvarig för överträdelsen framgå. Informationen ska finnas tillgänglig på livsmedelsmarknadsombudsmannens webbplats i ett år.

Livsmedelsmarknadsombudsmannen kan offentliggöra ett beslut utan näringsidkarens namn eller avstå från att offentliggöra beslutet, om det med tanke på överträdelsens ringa konsekvenser vore oskäligt att offentliggöra det.

12 §

Rätten att föra ett ärende till marknadsdomstolen samt förbud och vite

Bestämmelser om livsmedelsmarknadsombudsmannens rätt att i marknadsdomstolen väcka ett ärende som gäller meddelande av förbud och föreläggande av vite finns i 5 kap. 2 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013).

Bestämmelser om meddelande av förbud som avses ovan i 4 § 1 mom. genom beslut av marknadsdomstolen finns i 2 § i lagen om reglering av avtalsvillkor mellan näringsidkare.

Bestämmelser om meddelande av förbud mot förfarande som avses ovan i 4 § 2 mom. genom beslut av marknadsdomstolen finns i 6 § i lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet.

13 §

Uppgiftsskyldighet

En näringsidkare är trots sekretessbestämmelserna skyldig att på begäran av livsmedelsmarknasombudsmannen avgiftsfritt lämna denne uppgifter och handlingar som är nödvändiga för att säkerställa iakttagandet av de krav som gäller villkor och praxis för i denna lag avsedda anbud och avtal och av de förbud som avses i 4 §.

Livsmedelsmarknadsombudsmannen kan förena skyldigheten att lämna uppgifter med vite. Bestämmelser om föreläggande och utdömande av vite finns i viteslagen (1113/1990).

14 §

Ändringssökande

Ett beslut av livsmedelsmarknadsombudsmannen får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Ett beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

15 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

På avtal som har ingåtts före denna lags ikraftträdande tillämpas inte 3 §.

Lag

om ändring av 1 kap. 6 § och 5 kap. 2 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013) 1 kap. 6 § 1 mom. 12 punkten och 5 kap. 2 § 1 mom. 6 punkten och 2 mom., av dem 1 kap. 6 § 1 mom. 12 punkten sådan den lyder i lag 554/2016 och 5 kap. 2 § 2 mom. sådant det lyder i lag 600/2018, och *fogas* till 1 kap. 6 § 1 mom. en ny 13 punkt som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

6 §

Marknadsrättsliga ärenden

Marknadsdomstolen handlägger som *marknadsrättsliga ärenden* de ärenden som hör till dess behörighet enligt

- _____
- 12) tobakslagen (549/2016),
13) livsmedelsmarknadslagen (/).
- _____

5 kap.

Handläggning av marknadsrättsliga ärenden

2 §

Vem som har rätt att väcka ett ärende

Ansökan enligt 1 § får göras av

6) en registrerad förening som bevakar näringsidkarnas intressen eller den näringsidkare eller upphandlande enhet mot vilken tillämpningen av ett avtalsvillkor eller avtalspraxis riktas, i ärenden som avses i lagen om reglering av avtalsvillkor mellan näringsidkare, samt också av livsmedelsmarknadsombudsmannen, i de fall som avses i 7 § 2 mom. i livsmedelsmarknadslagen,

I ärenden som gäller meddelande av ett förbud som avses i 6 § i lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet får ansökan enligt 1 § i detta kapitel göras av den näringsidkare som ett i 1—3 § i den lagen avsett förfarande riktas mot eller vars verksamhet det kan skada eller av en re-

Riksdagens svar RSv 135/2018 rd

gistrerad förening som bevakar näringsidkarnas intressen samt, i de fall som avses i 7 § 2 mom. i livsmedelsmarknadslagen, också av livsmedelsmarknadsombudsmannen.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors 27.11.2018

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare